C/2024/6861

28.11.2024

**Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής**

# Χαρτογράφηση της δημοκρατικής προόδου της ΕΕ: ψήφισμα για την επόμενη νομοθετική περίοδο

(C/2024/6861)

Εισηγητές: **Christa SCHWENG (Ομάδα I)**
**Cinzia DEL RIO (Ομάδα II)**
**Ιωάννης ΒΑΡΔΑΚΑΣΤΑΝΗΣ (Ομάδα III)**

| | |
|---|---|
| Νομική βάση | Άρθρο 52 παράγραφος 4 του Εσωτερικού Κανονισμού |
| Έγκριση από την Ολομέλεια | 18.9.2024 |
| Σύνοδος ολομέλειας αριθ. | 590 |
| Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές) | 193/7/6 |

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ**

*Σελίδα*

1. Χαρτογράφηση της δημοκρατικής προόδου της ΕΕ: ψήφισμα για την επόμενη νομοθετική περίοδο ..... 1
2. Η ΕΕ: μακρόχρονη ιστορία επιτυχιών και αποφασιστικότητα για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων ..... 2
3. Η ΕΕ ως παγκόσμιος παράγοντας για την ειρήνη, την ασφάλεια, το εμπόριο και την πρόοδο ..... 3
4. Διασφάλιση των αξιών μας, σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και πολυμορφία ..... 4
5. Προετοιμασία για διεύρυνση και μεταρρυθμίσεις ..... 5
6. Διασφάλιση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και των επενδύσεων της ΕΕ ..... 6
7. Η κοινωνική διάσταση της ασφάλειας: απασχόληση, δεξιότητες και δίκαιη μετάβαση ..... 9
8. Διασφάλιση υγείας και αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης: μια ισχυρή κοινωνική διάσταση ..... 11
9. Συμμετοχή των πολιτών, ισχυρός χώρος για την κοινωνία των πολιτών και ουσιαστικός διάλογος με τους πολίτες ..... 13

## 1. Χαρτογράφηση της δημοκρατικής προόδου της ΕΕ: ψήφισμα για την επόμενη νομοθετική περίοδο

1.1. Το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από κοινού με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα είναι υπεύθυνα για την καθοδήγηση της ΕΕ κατά την επόμενη πενταετία και πέραν αυτής. Οι κυβερνήσεις διατύπωσαν τις απόψεις τους στις δηλώσεις των Βερσαλλιών και της Γρανάδας. Οι πολίτες συνέβαλαν με τις απόψεις τους στο πλαίσιο της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης. Σε συνέχεια των συστάσεών της προς τη διάσκεψη (ιδίως των προτάσεων 36 και 39, οι οποίες είχαν ως στόχο να δοθεί στην ΕΟΚΕ σαφής ρόλος στις συμμετοχικές διαδικασίες), η ΕΟΚΕ διοργάνωσε την πρώτη της Εβδομάδα της Κοινωνίας των Πολιτών, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με πολίτες —συμπεριλαμβανομένων των νέων— με κοινωνικούς εταίρους και με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ). Το αποτέλεσμα ήταν ένα ολοκληρωμένο σύνολο εφαρμόσιμων μέτρων για την ενίσχυση και τη διαφύλαξη των δημοκρατικών αρχών κατά την επόμενη νομοθετική περίοδο της ΕΕ.

1.2. Στο πλαίσιο των σημερινών πολλαπλών κρίσεων, η ΕΟΚΕ προτρέπει το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που νομιμοποιήθηκαν με την ψήφο των πολιτών στις εκλογές του Ιουνίου 2024, να αξιοποιήσουν τόσο το όραμα για το μέλλον που προέκυψε από τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης όσο και εκείνο από την Εβδομάδα της Κοινωνίας των Πολιτών, να αξιοποιήσουν την πολυμορφία της εκπροσώπησης στην ΕΟΚΕ προκειμένου να ενισχυθεί η διεθνής θέση της ΕΕ, να σταθεροποιηθεί το θεσμικό οικοδόμημα της ΕΕ, να υπάρξει στέρεη βάση για τις κοινές μας αξίες και να οδηγηθεί η οικονομία μας σε ένα βιώσιμο μέλλον με επίκεντρο ένα προηγμένο και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικό μοντέλο — κάτι που είναι ζωτικής σημασίας για την πρόοδο, την ενότητα και την ανταγωνιστικότητα.

1.3. ***Η ΕΟΚΕ ζητεί από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καθιερώσουν μια εξαπλή έννοια της ασφάλειας, στο πλαίσιο της οποίας:***

— ***η ΕΕ θα προστατεύει τους πολίτες της από εξωτερικές απειλές. Για τον σκοπό αυτό, χρειάζονται εξωτερικές ενωσιακές πολιτικές, εστιασμένες σε πιο στέρεα θεμελιώδη δικαιώματα, οι οποίες θα είναι πιο αξιόπιστες χάρη σε μια κοινή αμυντική πολιτική της ΕΕ, σε συνδυασμό με μια κοινή εξωτερική πολιτική· η ΕΕ χρειάζεται επίσης δικούς της πόρους για να καταστήσει δυνατή την ορθή υλοποίηση των πολιτικών της για την ειρήνη, την πρόληψη και την επίλυση των συγκρούσεων·***

— ***η ΕΕ θα προστατεύει τους πολίτες από εσωτερικούς κινδύνους, κυρίως εκείνους που σχετίζονται με την υγεία, τη δημογραφική αλλαγή και τη φτώχεια, και θα παρέχει προσβάσιμη, καθολική κοινωνική προστασία και ευημερία σε ολόκληρη την Ευρώπη·***

— ***η ΕΕ θα εγγυάται μια ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς βασισμένη σε οικοσυστήματα που διασφαλίζουν την παραγωγικότητα, την καινοτομία, ποιοτικές θέσεις εργασίας και την πλήρη απασχόληση, όπου η ανταγωνιστικότητα θα έχει τις ρίζες της στην ικανότητα της ΕΕ να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και της κοινωνικής και τεχνολογικής προόδου·***

— ***η ΕΕ θα δημιουργεί μια ανθεκτική οικονομία για όλους: εξασφαλίζοντας αποτελεσματικό συντονισμό των μακροοικονομικών πολιτικών στα κράτη μέλη, με παράλληλη διασφάλιση της οικονομικής ευημερίας των πολιτών τους· διασφαλίζοντας τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και διατηρώντας την αγοραστική δύναμη, με παράλληλη αποτελεσματική καταπολέμηση του πληθωρισμού· διασφαλίζοντας χρηματοπιστωτική ένταξη και προωθώντας τη χρηματοοικονομική εκπαίδευση· σχεδιάζοντας δίκαια φορολογικά συστήματα· καταπολεμώντας τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες· και καταρτίζοντας έναν ευρωπαϊκό προϋπολογισμό που θα παρέχει στην ΕΕ επαρκή οικονομικά μέσα για την εκπλήρωση των πολιτικών της στόχων χωρίς να αφήνει κανέναν στο περιθώριο·***

— ***η ΕΕ θα διασφαλίζει τον διάλογο και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και του κοινού, προκειμένου να αντεπεξέλθει στην δύσκολη και μετασχηματιστική εποχή σήμερα και στο εγγύς μέλλον. Τα οφέλη της ειρήνης θα πρέπει να γίνουν αντιληπτά από όλες τις συνιστώσες και τις ομάδες της κοινωνίας μας·***

— ***η ΕΕ θα προστατεύει από τους τρέχοντες και μελλοντικούς κινδύνους της κλιματικής αλλαγής, της ρύπανσης και της απώλειας βιοποικιλότητας. Η κλιματική κρίση απειλεί ζωές και βιοτικούς πόρους. Η ΕΕ πρέπει να λάβει μέτρα για την επίτευξη μείωσης των εκπομπών κατά 90 % έως το 2040, για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και για την αποκατάσταση της φύσης και της βιοποικιλότητας, ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν θα διακυβευθούν οι παροχές για βασικές ανάγκες (τρόφιμα, νερό, ενέργεια, δημόσια υγεία κ.λπ.) στην ΕΕ και παγκοσμίως.***

## 2. Η ΕΕ: μακρόχρονη ιστορία επιτυχιών και αποφασιστικότητα για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων

2.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τα θεμέλιά της στις οικουμενικές αξίες, τα δικαιώματα και το κράτος δικαίου. Το γεγονός αυτό, καθώς και τα 80 χρόνια ειρήνης, αποτελούν το κύριο στοιχείο αυτού του φαινομένου της ευρωπαϊκής επιτυχίας. Οι Ευρωπαίοι έχουν μεν ζήσει δύσκολες στιγμές —η ΕΕ είναι το αποτέλεσμα δύο παγκόσμιων πολέμων— αλλά αποδεικνύεται ότι έχουν επιτύχει περισσότερα από οποιονδήποτε από τους ανταγωνιστές τους ή τις γειτονικές τους χώρες. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι, από τη σύστασή της, η ΕΕ απολαμβάνει παρατεταμένη ειρήνη, οικονομική ευημερία και κοινωνική πρόοδο.

2.2. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η ΕΕ εξασφάλισε δωρεάν πρόσβαση σε εμβόλια για όλους, καθώς και εγγυημένη διαθεσιμότητα τροφίμων. Ανταποκρίθηκε στις εκστρατείες των παιδιών και των νέων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με την έγκριση ενός πιο φιλόδοξου προγράμματος για ένα βιώσιμο περιβάλλον: της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η οποία έχει ως στόχο να καταστήσει την Ευρώπη κλιματικά ουδέτερη έως το 2050. Η ΕΕ έχει λάβει μέτρα για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων. Ανεξάρτητα από το αν έχουν τη βάση τους σε ένα μεγάλο ή ένα μικρό κράτος μέλος, οι επιχειρήσεις, οι παράγοντες της κοινωνικής οικονομίας και οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν πρόσβαση σε μια αγορά 450 εκατομμυρίων καταναλωτών με ίσες ευκαιρίες, όπου όλοι οι οικονομικοί παράγοντες μπορούν να δραστηριοποιούνται σε ένα σταθερό περιβάλλον.

2.3. Η ΕΕ είναι η οικονομία που προστατεύει καλύτερα τους ανθρώπους και αποσκοπεί στην αξιοποίηση των ταλέντων. Επιδιώκει επίσης να προστατεύει τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τα περιφερειακά προϊόντα και πρωτοστατεί στη ρύθμιση των ψηφιακών οικονομιών. Όλες οι χώρες που σταδιακά προσχώρησαν στην ΕΕ βελτίωσαν το βιοτικό τους επίπεδο και τις συνθήκες εργασίας περισσότερο — και πιο γρήγορα — απ' ό,τι οποιαδήποτε άλλη χώρα στην ευρύτερη περιοχή. Μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση προόδου, δικαιοσύνης και βαθύτερης ολοκλήρωσης. Η ΕΟΚΕ αναμένει ότι το ίδιο θα συμβεί και για τις χώρες που σύντομα θα ενταχθούν στην οικογένεια της ΕΕ.

2.4. Αυτά τα συλλογικά επιτεύγματα δεν μπορούν πλέον να θεωρούνται δεδομένα. Η ΕΕ αντιμετωπίζει τώρα νέους κινδύνους, καθώς και παλαιές και νέες προκλήσεις. Λόγω της σύνδεσης της Ρωσίας και της Κίνας με αναδυόμενες οικονομίες (π.χ. χώρες BRIC και χώρες του Περσικού Κόλπου) αναμορφώνονται το παγκόσμιο γεωπολιτικό τοπίο και οι οικονομικές εταιρικές σχέσεις. Πρέπει να τονιστεί ότι, σε αντίθεση με την ΕΕ, οι μη δημοκρατικές χώρες επιδίδονται σε επιθετικές, αδίστακτες εξωτερικές πολιτικές, που δεν σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι χρηματοοικονομικές επενδύσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη αποσταθεροποίησαν την παγκόσμια χρηματοοικονομική αρχιτεκτονική, επιβάλλοντας την αναζήτηση νέας ισορροπίας. Οι ίδιες οι Ηνωμένες Πολιτείες κινδυνεύουν να χάσουν τα χαρακτηριστικά ενός αξιόπιστου εταίρου εάν οι λαϊκιστικές δυνάμεις αναλάβουν εκ νέου την εξουσία φέτος.

2.5. Ως εκ τούτου, η ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπη με αβεβαιότητα, αντιμετωπίζοντας επικίνδυνες καταστάσεις που προκαλούνται από πολέμους όπως οι πόλεμοι στην Ουκρανία και τη Γάζα, και πρέπει να αναζητήσει συμμάχους στον κόσμο οι οποίοι να βασίζονται επίσης στο κράτος δικαίου και να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα: αυτές είναι οι αξίες που δεσμεύουν τα κράτη μέλη της ΕΕ συλλογικά.

2.6. Έχοντας βιώσει μια σειρά από βαθιές οικονομικές, υγειονομικές και γεωπολιτικές κρίσεις, οι πολίτες αισθάνονται αυτή την αβεβαιότητα και προσβλέπουν στους θεσμούς τους —είτε είναι ευρωπαϊκοί, είτε εθνικοί, είτε περιφερειακοί ή τοπικοί— για προστασία από τις δυσμενείς συνθήκες της ζωής που μπορεί να προκύψουν από εξωτερικούς ή οικονομικούς κινδύνους, επιθέσεις κατά των θεμελιωδών αξιών μας, απειλές για την υγεία ή απώλεια αξιοπρεπούς εισοδήματος.

## 3. **Η ΕΕ ως παγκόσμιος παράγοντας για την ειρήνη, την ασφάλεια, το εμπόριο και την πρόοδο**

3.1. Τα τελευταία μόλις χρόνια, η ΕΕ κατόρθωσε να υπερβεί κρίσεις χάρη στις ιδρυτικές της αρχές και χάρη στην αρραγή συνεργασία των κρατών μελών της. Τούτο επιτεύχθηκε επίσης χάρη στη δημοσιονομική της ικανότητα, με την ισχυρή υποστήριξη των κρατών μελών της, τα οποία επέδειξαν ταχεία ανταπόκριση και ικανότητα ανάληψης δράσης.

3.2. Τα κράτη μέλη από μόνα τους δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις σημερινές προκλήσεις, αλλά, ενωμένα, μπορούν να επηρεάσουν το μέλλον. Η κλιματική αλλαγή και η σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων θα απαιτήσουν μια νέα πολιτική στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ, αλλά θα αλλάξουν επίσης την παγκόσμια ισορροπία ισχύος και ενδέχεται να επιδεινώσουν τις παγκόσμιες συγκρούσεις. Αντί των σε εθνικό επίπεδο δράσεων που αποδυναμώνουν την ΕΕ, η Ευρώπη πρέπει να έχει ένα σαφές όραμα και έναν ισχυρότερο, κοινό πολιτικό ρόλο σε αυτό το νέο γεωπολιτικό πλαίσιο, ώστε να είναι σε θέση να αντιδρά πιο αποτελεσματικά και γρήγορα.

3.3. Η ΕΕ θα πρέπει να ενδυναμώσει τους πολίτες της και να τους παράσχει ασφάλεια σε διάφορους τομείς, προστατεύοντάς τους από: εξωτερικούς εχθρούς· υγειονομικούς κινδύνους και μελλοντικές πανδημίες· υβριδικές απειλές, καθώς και εσφαλμένη χρήση ή κατάχρηση προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών· τον κίνδυνο της φτώχειας, του αποκλεισμού και των διακρίσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα οικονομικές και εργασιακές ευκαιρίες για όλους· τον κίνδυνο καταστάσεων έκτακτης ανάγκης για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα· και τέλος, από τις απειλές εις βάρος της συμμετοχικής δημοκρατίας, με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στον πολιτικό, πολιτειακό και δημοκρατικό βίο.

3.4. Η ΕΕ είναι και πρέπει να παραμείνει ειρηνοποιός. Η διπλωματική της ικανότητα πρέπει να βελτιωθεί ώστε η ενωσιακή Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας να συνοδεύεται από πραγματική ικανότητα επίλυσης και πρόληψης των συγκρούσεων. Η εν λόγω πολιτική θα πρέπει να προστατεύει από εξωτερικές παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην αποσταθεροποίηση των κοινωνιών και των δημοκρατικών θεσμών και θα πρέπει να εντάσσεται σε μια νέα πολυμερή προσέγγιση, σύμφωνη με το διεθνές δίκαιο. Μια κοινή αμυντική πολιτική της ΕΕ απαιτεί επίσης μια πραγματική, ολοκληρωμένη κοινή εξωτερική πολιτική που να υπερβαίνει την τρέχουσα ενισχυμένη συνεργασία (δηλαδή την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας). Για τον σκοπό αυτό, η ΕΕ θα πρέπει να διαθέτει κατάλληλα υλικά και μη υλικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των ιδίων πόρων της.

3.5. Η ΕΟΚΕ προτείνει:

— προαγωγή της ειρήνης, της ασφάλειας και της άμυνας, της παγκόσμιας δικαιοσύνης και της παγκόσμιας προόδου μέσω ενεργού δραστηριοποίησης για την ειρήνη· στήριξη του πολυμερούς συστήματος· διασφάλιση θεμιτού ανταγωνισμού· αντιμετώπιση της φτώχειας· προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου μεταξύ των πολιτών· προαγωγή της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ενός αξιοπρεπούς συστήματος διαχείρισης της μετανάστευσης·

— να καταβληθούν προσπάθειες για μεγαλύτερη πολιτική ολοκλήρωση· ενισχυμένη στρατηγική αυτονομία· και μια κοινή, γνήσια, ολοκληρωμένη εξωτερική πολιτική. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΕ θα πρέπει να εκφράζεται με ενιαία φωνή στα πολυμερή θεσμικά όργανα και να αξιοποιήσει τον διεθνή ρόλο του ευρώ ως στρατηγικού πλεονεκτήματος. Η ΕΟΚΕ συνιστά την καθιέρωση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ·

— ενίσχυση της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης κοινών στρατηγικών και κρίσιμων τεχνολογιών και αμυντικών ικανοτήτων της ΕΕ, και ενίσχυση της συνεργασίας με ομοϊδεάτες εταίρους·

— υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 των Ηνωμένων Εθνών και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης ως γενικής στρατηγικής της ΕΕ, προσηλωμένης στην ειρήνη, την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική πρόοδο. Αυτό θα συμβεί μόνο μέσω διαρθρωμένης και ουσιαστικής συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών·

— προώθηση μιας ανοικτής, βασισμένης σε κανόνες ευρωπαϊκής εμπορικής πολιτικής, η οποία θα συμπληρώνει και θα στηρίζει άλλες βασικές πολιτικές της ΕΕ για τα θεμελιώδη δικαιώματα και το κράτος δικαίου, καθώς και την πολιτική για το κλίμα, την ψηφιακή πολιτική, την πολιτική για την καινοτομία, την κοινωνική και την βιομηχανική πολιτική. Οι εμπορικές συμφωνίες θα πρέπει να αυξήσουν την ανθεκτικότητα μέσω της διαφοροποίησης των εισαγωγών, δημιουργώντας ευκαιρίες στην αγορά για τις ευρωπαϊκές εταιρείες, βελτιώνοντας την ασφάλεια και μετριάζοντας τους γεωπολιτικούς κινδύνους, προωθώντας παράλληλα την επιβολή κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων και διασφαλίζοντας ισότιμους όρους ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο για θεμιτό ανταγωνισμό. Η πρόσθετη πρόσβαση που προσφέρουν σε κρίσιμες πρώτες ύλες και άλλες εισροές —συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας— μπορεί να συμβάλει στη διασφάλιση ανθεκτικών, βιώσιμων και υπεύθυνων αλυσίδων εφοδιασμού της ΕΕ·

— να αναγνωρισθεί ο καίριος ρόλος της πρόσφατα εκδοθείσας οδηγίας για τη δέουσα επιμέλεια και να ζητηθεί η αποτελεσματική εφαρμογή της, ώστε να προωθηθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα περιβαλλοντικά ζητήματα ως αναπόσπαστο μέρος ορισμένων αλυσίδων εφοδιασμού και εταιρικών δραστηριοτήτων.

## 4. **Διασφάλιση των αξιών μας, σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και πολυμορφία**

4.1. Μια Ευρώπη που σέβεται την πολυμορφία και προασπίζεται το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελεί το θεμέλιο μιας συνεκτικής και ανεκτικής κοινωνίας. Η ΕΕ θα πρέπει να λάβει θέση όσον αφορά το κράτος δικαίου ως θεμελιώδους αρχής και να δώσει το παράδειγμα στην καταπολέμηση της παραπληροφόρησης και των διακρίσεων. Σε όλες τις χώρες όπου καταστρατηγείται το κράτος δικαίου, υπάρχει οπισθοδρόμηση εις βάρος των γυναικών, της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ και/ή των ευάλωτων ομάδων. Ο αγώνας για το κράτος δικαίου είναι ένας αγώνας για ισότητα, για αμερόληπτη εκπαίδευση των παιδιών μας, για να μπορούν οι νέοι να βγαίνουν στους δρόμους για να απαιτούν ένα βιώσιμο μέλλον και για να μπορούν οι ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι και οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να χαίρουν ελευθερίας της έκφρασης. Η συμμόρφωση με το κράτος δικαίου έχει επίσης οικονομική διάσταση που επηρεάζει τις εμπορικές και επενδυτικές αποφάσεις, δεδομένου ότι το κράτος δικαίου στηρίζει επίσης ένα σταθερό και προβλέψιμο περιβάλλον για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την ΕΕ να αναλάβει δράση με στόχο τον σεβασμό του κράτους δικαίου σε ολόκληρη την ΕΕ και πέραν αυτής.

4.2. Είναι ζωτικής σημασίας να τεθούν οι θεμελιώδεις αξίες της δημοκρατίας, της αλληλεγγύης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας, της βιωσιμότητας και του κράτους δικαίου στην πρώτη γραμμή κάθε συζήτησης σχετικά με την επιτυχία του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Οι κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προάσπιση και την ενίσχυση αυτών των αξιών. Οι άοκνες προσπάθειές τους για προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά, για στήριξη του διαλόγου με τους πολίτες και του κοινωνικού διαλόγου, για προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για προώθηση δημοκρατικών πρακτικών αποτελούν ανεκτίμητη συνδρομή που συμβάλλει στην ισχύ, την ανθεκτικότητα και την αντιπροσωπευτικότητα της ΕΕ.

4.3. Η αναγνώριση και η ανάδειξη του απαραίτητου ρόλου των ΟΚΠ στη διαφύλαξη αυτών των αρχών αποτελεί προτεραιότητα, καθώς προσδίδει βάθος στο συνολικό όραμα για την Ευρώπη την οποία προσδοκούμε.

4.4. Η ΕΟΚΕ συνεπώς προτείνει:

— να αναλάβει δράση η ΕΕ σε ενδεχόμενες μελλοντικές αναθεωρήσεις των Συνθηκών για να διασφαλίσει τον σεβασμό του κράτους δικαίου, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της πολυμορφίας, εξετάζοντας αλλαγές στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων. Η διαφύλαξη της δημοκρατίας από εσωτερικές και εξωτερικές απειλές πρέπει να γίνει μέσω της ανάπτυξης ενός ευνοϊκού χώρου της κοινωνίας των πολιτών εντός και εκτός των συνόρων της ΕΕ και διά της τροποποίησης της δέσμης μέτρων για την προάσπιση της δημοκρατίας ώστε να καλυφθούν τα κενά που υπονομεύουν τους δημοκρατικούς θεσμούς·

— τη δημιουργία μιας ασπίδας ευρωπαϊκής δημοκρατίας για την προστασία από εξωτερικές παρεμβάσεις και από την παραπληροφόρηση και την προάσπιση της ακεραιότητας των δημοκρατικών διαδικασιών σε ολόκληρη την ΕΕ·

— τη διασφάλιση, στο πλαίσιο του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο, ότι η ΕΕ επιτυγχάνει σωστή ισορροπία μεταξύ αποτελεσματικής και ρεαλιστικής διαχείρισης της μετανάστευσης, η οποία είναι ανθρώπινη και βιώσιμη, προωθώντας νόμιμες τρόπους εισόδου στην ΕΕ, διασφαλίζοντας παράλληλα την ασφάλεια και τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων της, μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα όσον αφορά το άσυλο και την ένταξη των μεταναστών και των προσφύγων στην αγορά εργασίας. Χρειάζεται να διασφαλίζεται διαρκώς ο απόλυτος σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών·

— η λήψη επειγόντων μέτρων για τη δημιουργία μιας «Ένωσης ισότητας» για όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως ηλικίας. Τούτο σημαίνει ότι τα υφιστάμενα νομικά πλαίσια για την καταπολέμηση των διακρίσεων θα πρέπει να ενισχυθούν και να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή και επιβολή. Τούτο προϋποθέτει επίσης την ενίσχυση της θέσης του Επιτρόπου για την Ισότητα στο νέο Σώμα των Επιτρόπων και τη διασφάλιση ότι διαθέτει ειδικό σχετικό χαρτοφυλάκιο και ιδία Γενική Διεύθυνση.

## 5. **Προετοιμασία για διεύρυνση και μεταρρυθμίσεις**

5.1. Για να διασφαλιστεί ότι το ευρωπαϊκό εγχείρημα θα συνεχίσει να κινείται προς την κατεύθυνση της ειρήνης, της ευημερίας και της δημοκρατίας και για να δημιουργηθεί μακροπρόθεσμη σταθερότητα στην ήπειρό μας, πρέπει να υποδεχτούμε στην Ευρωπαϊκή μας οικογένεια νέα μέλη από τα Δυτικά Βαλκάνια και χώρες που γειτνιάζουν με τη Ρωσία, όπως η Ουκρανία, η Μολδαβία και η Γεωργία. Οι ενωσιακές διαδικασίες λήψης αποφάσεων ενδέχεται να μην είναι κατάλληλες για μια Ένωση 30-35 χωρών. Η προετοιμασία και —εφόσον χρειαστεί— η προσαρμογή των θεσμικών οργάνων και, ταυτόχρονα, η προσεκτική παρακολούθηση της προόδου των υποψήφιων χωρών προς την κατεύθυνση των θεμελιωδών αξιών της ΕΕ και του κεκτημένου της θα αποτελέσει σημαντική αποστολή για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η επόμενη Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσει ότι κάθε μελλοντική διεύρυνση θα ωφελήσει τόσο τους πολίτες της ΕΕ όσο και τους πολίτες των υποψήφιων χωρών και ότι θα διατηρηθούν τα υψηλά πρότυπα βιωσιμότητας της ΕΕ.

5.2. Απαιτείται επίσης προσαρμογή του προϋπολογισμού της ΕΕ και των ιδίων πόρων της ΕΕ για την υλοποίηση των ευρωπαϊκών επενδυτικών πολιτικών. Η εμπειρία που αποκτήθηκε από το Next Generation EU θα μπορούσε να είναι χρήσιμη εν προκειμένω.

5.3. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να ενισχύσει τη συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, με ειδικό ρόλο για τους κοινωνικούς εταίρους, ενώ όλα τα πολιτικά κόμματα θα πρέπει να δεσμευτούν ότι θα υπερασπίζονται το δικαίωμά τους του συνεταιρίζεσθαι, το δικαίωμα της έκφρασης και την ελευθερία του Τύπου και των μέσων ενημέρωσης, καθώς και ότι θα καταπολεμήσουν κάθε μονοπώλιο πληροφόρησης ή χειραγώγησης του δημόσιου λόγου.

5.4. Η πολιτική συνοχής παραμένει ένας από τους βασικούς πυλώνες για την προσέγγιση της ΕΕ με τους πολίτες της και τη μείωση των ανισοτήτων τόσο μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ όσο και μεταξύ των ανθρώπων. Η πολιτική συνοχής, προσαρμοσμένη στις μελλοντικές ανάγκες, πρέπει να παραμείνει μια σταθερή επενδυτική πολιτική για τη στήριξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής σε ολόκληρη την ΕΕ, με στόχο, παράλληλα, την παροχή ίσων ευκαιριών και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας για όλους. Η θεμελιώδης αρχή της, σύμφωνα με την οποία «κανείς δεν πρέπει να μείνει στο περιθώριο», παραμένει αταλάντευτη και σε ισχύ. Οι ΟΚΠ είναι έτοιμες να συνεχίσουν να εργάζονται για την επίτευξη των στόχων συνοχής μέσω της αρχής της εταιρικής σχέσης, της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και της επιμερισμένης διαχείρισης. Ειδικότερα, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως οι εξόχως απόκεντρες περιοχές, οι ορεινές περιοχές και τα νησιά. Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που συνεπάγεται η διεύρυνση, καθώς και τους κινδύνους λόγω ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών που μπορεί να προκαλέσει το θεματολόγιο για την ασφάλεια ελλείψει υγιών, επαρκώς χρηματοδοτούμενων περιφερειακών και τοπικών πολιτικών συνοχής.

5.5. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ ζητεί να διατηρηθεί το χαρτοφυλάκιο ενός ειδικού Επιτρόπου αρμόδιου για αυτή τη σημαντική πολιτική και αντιτίθεται στη μετατροπή της πολιτικής συνοχής σε απλό μέσο οικονομικής ανάκαμψης ή σε εργαλείο για την αντιμετώπιση κρίσεων έκτακτης ανάγκης.

5.6. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη κάνει ένα σημαντικό βήμα προς τη διεύρυνση, παρέχοντας στους εκπροσώπους των ΟΚΠ από τις υποψήφιες χώρες ad hoc συμμετοχή σε ορισμένες συνεδριάσεις της ΕΟΚΕ. Ενθαρρύνουμε τα λοιπά θεσμικά όργανα της ΕΕ να ακολουθήσουν το παράδειγμά μας και να επιτρέψουν στους εκπροσώπους των υποψήφιων χωρών να έχουν πρόσβαση σε τακτικές συνεδριάσεις της ΕΕ. Αυτό θα αποτελέσει ορατή ένδειξη της αποφασιστικότητας της ΕΕ να προχωρήσει με τη διεύρυνση, παρέχοντας παράλληλα στους πολίτες αυτών των χωρών την ευκαιρία να μάθουν πώς λειτουργούν η ΕΟΚΕ και η ΕΕ σε γενικές γραμμές.

5.7. Η ΕΟΚΕ ζητεί:

— να ακολουθήσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το παράδειγμα της ΕΟΚΕ και να συμπεριλάβει τις υποψήφιες χώρες, τουλάχιστον εν μέρει, στο καθημερινό έργο της ΕΕ, μέσω ισχυρότερων εταιρικών σχέσεων·

— η πολιτική συνοχής της ΕΕ να ανταποκρίνεται στις μελλοντικές ανάγκες με ισορροπημένα και δίκαια αναδιανεμητικά μέτρα μεταξύ των περιφερειών και των πολιτών τόσο στις υποψήφιες χώρες όσο και στις περιφέρειες των σημερινών κρατών μελών που είναι περισσότερο εκτεθειμένες στις αλλαγές που οφείλονται στη διεύρυνση·

— να εξετάσει η ΕΕ τη δυνατότητα καθιέρωσης ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στη διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ τουλάχιστον για όλα τα ενδιάμεσα στάδια, οι δε σχετικές αποφάσεις να είναι ανοικτές, διαφανείς και προσβάσιμες για το ευρύτερο κοινό. Θα πρέπει να ληφθούν αυστηρότερα μέτρα επιβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

## 6. **Διασφάλιση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και των επενδύσεων της ΕΕ**

6.1. Αντιμέτωποι με μια νέα γεωπολιτική πραγματικότητα και με ολοένα και πιο σύνθετες προκλήσεις, καλούμε τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να δράσουν αποφασιστικά για να διασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα, ευημερία και ηγετική θέση της ΕΕ στην παγκόσμια σκηνή. Το μερίδιο της ΕΕ στην παγκόσμια οικονομία προβλέπεται να μειώνεται σταθερά από σχεδόν 15 % σε μόλις 9 % έως το 2050 ([1]). Επομένως, είναι επιτακτική η ανάγκη να βελτιωθούν όλες οι πολιτικές που συμβάλλουν στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Οι επενδύσεις στην καινοτομία και τη μεταποίηση, στο πλαίσιο της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας —όπως η βιομηχανία μηδενικών καθαρών εκπομπών, η κυκλική οικονομία, οι κρίσιμες πρώτες ύλες, η πράξη για τα μικροκυκλώματα και οι αμυντικές και στρατηγικές τεχνολογίες— είναι επείγουσες και θα πρέπει να ευθυγραμμίζονται με κοινούς κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, προάγοντας την ευημερία των μελλοντικών γενεών.

6.2. Η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση και οι μεταβολές στη βιοποικιλότητα που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια είχαν ως αποτέλεσμα να δεσμευτεί η Ευρώπη με την Πράσινη Συμφωνία της. Η ΕΕ χρειάζεται επειγόντως μια ισχυρή Πράσινη και Κοινωνική Συμφωνία που θα βασίζεται σε μια οικονομία ευημερίας και σε μια νέα έννοια ευημερίας για τους ανθρώπους και τον πλανήτη, θα διασφαλίζει δίκαιη μετάβαση και μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα. Για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η πρωτοβουλία αυτή να επιβαρύνει σοβαρά τις επιχειρήσεις, πρέπει να διασφαλιστεί η ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή της με την κατάρτιση ρεαλιστικών σχεδίων δράσης σε εθνικό επίπεδο και με τη στήριξη των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, με στόχο τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας και την εξασφάλιση πλήρους και ποιοτικής απασχόλησης.

6.3. Η Γαλάζια Συμφωνία της ΕΕ αποτελεί επίσης έναν από τους βασικούς τομείς προτεραιότητας. Δεδομένων του ουσιώδους χαρακτήρα των υδάτων και των σημερινών και μελλοντικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν ο κόσμος και η ήπειρός μας, το νερό θα πρέπει να θεωρείται προτεραιότητα, η δε Γαλάζια Συμφωνία της ΕΕ θα πρέπει να υιοθετηθεί ως αυτοτελής στρατηγική πολιτική, καθότι η πολιτική για τα ύδατα δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στην πολιτική για το κλίμα. Η Γαλάζια Συμφωνία και η Πράσινη Συμφωνία αλληλεπικαλύπτονται εν μέρει, αλλά έχουν διαφορετικούς τομείς δράσης και διαφορετικές προσεγγίσεις. Η Ευρώπη μπορεί να μετατρέψει τις προκλήσεις που σχετίζονται με τα ύδατα σε νέες ευκαιρίες για τεχνολογική ανάπτυξη, κοινωνική πρόοδο, νέες θέσεις εργασίας, δεξιότητες και επιχειρηματική ανάπτυξη, διαφυλάττοντας παράλληλα το περιβάλλον και διασφαλίζοντας τους υδάτινους πόρους προς όφελος όλων.

6.4. Η Ευρώπη διαθέτει τεράστιο δυναμικό καινοτομίας, με αποτέλεσμα να μπορεί η οικονομία μας να είναι ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο, οι δημογραφικές αλλαγές, οι ανεπαρκείς επενδύσεις σε μελλοντοστρεφή εκπαιδευτικά συστήματα και νέες δεξιότητες, οι κακές συνθήκες εργασίας σε ορισμένους τομείς και οι περιορισμένες ευκαιρίες κινητικότητας, που οδηγούν σε ελλείψεις εργατικού δυναμικού, καθίστανται εμπόδια στη δίκαιη και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Στον παγκόσμιο αγώνα δρόμου για την εξεύρεση ταλέντων, η Ευρώπη πρέπει να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή προσφέροντας έναν ελκυστικό τόπο διαβίωσης και εργασίας χωρίς να παραβλέπονται οι κίνδυνοι της διαρροής εγκεφάλων εντός της ΕΕ και σε τρίτες χώρες. Μια επιτυχημένη πολιτική πρωτοβουλία στον τομέα αυτό θα προϋποθέτει μια ολιστική προσέγγιση που θα αντιμετωπίζει όλες τις επιμέρους διαστάσεις των προκλήσεων. Για να συνοδεύσει αυτές τις ταχείες αλλαγές στον κόσμο της εργασίας, ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα.

6.5. Μια εύρυθμα λειτουργούσα και εκσυγχρονισμένη ενιαία αγορά πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο της οικονομίας της ΕΕ, στην οποία θα υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες εξίσου για τις επιχειρήσεις, τους εργαζομένους και το ευρύ κοινό. Οι επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες πρέπει να ενθαρρυνθούν από ένα μακρόπνοο και σταθερό κανονιστικό πλαίσιο που θα βασίζεται σε προβλέψιμες πολιτικές τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη και η ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι δεν δημιουργούνται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού κατά την ανάπτυξη χρηματοδοτικών μηχανισμών για τη στήριξη τέτοιων επενδύσεων.

([1]) PwC (2017), The long view: how will the global economic order change by 2050? (Μακροπρόθεσμες προοπτικές: πως θα αλλάξει η παγκόσμια οικονομική τάξη έως το 2050;)

6.6. Προκειμένου να τύχουν στήριξης οι ως άνω στόχοι, θα πρέπει το ρυθμιστικό πλαίσιο της ΕΕ να εγγυάται ασφάλεια δικαίου και προβλεψιμότητα, να είναι περισσότερο ενοποιημένο και συνεκτικό ανά τους τομείς πολιτικής, ανοικτό σε καινοτόμες προσεγγίσεις και κατά κανόνα ψηφιακό, ενώ παράλληλα θα πρέπει να αποφεύγεται η υπερβολική ρύθμιση και να περιορίζεται η περιττή γραφειοκρατία που επιβαρύνει τις επιχειρήσεις, ιδίως τις ΜΜΕ. Η ολοένα αυξανόμενη τάση των εθνικών κυβερνήσεων να προτάσσουν τα δήθεν εθνικά συμφέροντα καθιστά την ενιαία αγορά λιγότερο αποτελεσματική και την αφήνει κατακερματισμένη. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ και να ενεργούν γρήγορα και αποτελεσματικά κατά των μη συμμορφούμενων κρατών μελών. Χρειάζεται ένα κανονιστικό πλαίσιο με το οποίο θα επιτυγχάνεται σωστή ισορροπία μεταξύ, αφενός, της τόνωσης της καινοτομίας και των επενδύσεων και, αφετέρου, της αντιμετώπισης κάθε είδους ανησυχίας ως προς την ασφάλεια, προκειμένου να αξιοποιηθούν πλήρως τα οφέλη του δυναμικού καινοτομίας της Ευρώπης στις νέες καθαρές τεχνολογίες, να εξασφαλιστεί το πλεονέκτημα ότι ο πρωτοπόρος στις οικολογικές βιομηχανίες είναι ανεξάρτητος από τα ορυκτά καύσιμα, καθώς και να υπάρξει ένα πιο ολοκληρωμένο οικοσύστημα όπου η μεταποιητική βιομηχανία και οι υπηρεσίες αλληλοϋποστηρίζονται.

6.7. Μια ισχυρότερη, μετασχηματιστική και ανταγωνιστική βιομηχανική βάση απαιτεί μαζικές επενδύσεις που θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν, να ρυθμιστούν και να εφαρμοστούν κατά τρόπο που να διαφυλάσσει την ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς και να γεφυρώνει τα κενά ανάπτυξης, παραγωγικότητας και καινοτομίας μεταξύ της ΕΕ και των διεθνών εταίρων της και των κύριων ανταγωνιστών της. Πρέπει να εφαρμοστεί μια αποτελεσματική βιομηχανική πολιτική που θα απαλλάσσει τη βιομηχανία μας από τις ανθρακούχες εκπομπές κατά τρόπο ανταγωνιστικό, θα αναπτύσσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Ένωσης στον τομέα των ψηφιακών και των καθαρών τεχνολογιών, θα διαφοροποιεί και θα διασφαλίζει στρατηγικές αλυσίδες εφοδιασμού και θα ενισχύει την τεχνολογική και βιομηχανική βάση της Ευρώπης στον τομέα της άμυνας. Η πολιτική αυτή προϋποθέτει υποστηρικτικά μέτρα δίκαιης μετάβασης, επενδύσεις στη σύγχρονη δημόσια διοίκηση και υπηρεσίες, υποδομές και ποιοτικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος.

6.8. Οι δημόσιες και οι ιδιωτικές επενδύσεις στα κράτη μέλη θα πρέπει να αποβλέπουν στην επικαιροποίηση των υποδομών τους. Απαιτείται συντονισμός σε όλα τα επίπεδα προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των δημόσιων επενδύσεων, οι οποίες χρηματοδοτούνται είτε από την ΕΕ είτε από τα μεμονωμένα κράτη μέλη. Το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ θα μπορούσε να δημιουργήσει δημοσιονομικά περιθώρια για επενδύσεις, γεγονός που με τη σειρά του μπορεί να οδηγήσει σε καινοτόμους μηχανισμούς χρηματοδότησης με τον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό χρηματοδοτικής στήριξης των εν λόγω επενδύσεων σε επίπεδο ΕΕ. Για να συμβεί αυτό, ένα πιο φιλόδοξο πλαίσιο βιώσιμης χρηματοδότησης μπορεί να εγγυηθεί αποτελεσματικότερα ότι οι ιδιωτικές επενδύσεις ευθυγραμμίζονται με τους κοινούς ενωσιακούς στόχους. Η αύξηση της ελκυστικότητας και της ευκολίας πρόσβασης σε εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης, όπως οι δανειοδοτικές πλατφόρμες, οι συμμετοχικές επενδύσεις, οι αγορές επιχειρηματικών κεφαλαίων και ομολόγων, θα βοηθούσε στη χρηματοδότηση φιλόδοξων έργων καινοτομίας και επενδύσεων. Η αποτελεσματική λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών είναι απαραίτητη για τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη και ολοένα και πιο ψηφιακή οικονομία, χαρακτηριστικό της οποίας θα είναι η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη.

6.9. Η ολοκλήρωση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών είναι καίριας σημασίας για την κινητοποίηση των πόρων που απαιτούνται για επενδύσεις στον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς και για τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ. Η Τραπεζική Ένωση είναι απαραίτητη για μια πραγματική Οικονομική και Νομισματική Ένωση, η δε ολοκλήρωσή της θα αυξήσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της ΕΕ.

6.10. Επιπλέον, σημειώνεται ένα τεράστιο άλμα προς τα εμπρός στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, η οποία μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη βελτίωση των μοντέλων οργάνωσης της εργασίας, εφόσον τύχει της δέουσας διαχείρισης με ανθρωποκεντρική προσέγγιση.

6.11. Η ΕΟΚΕ:

— Καλεί το νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιοποιήσουν στο έπακρο την εντολή που έλαβαν και να εφαρμόσουν τα σχέδιά τους για την προστασία του πλανήτη, να επενδύσουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα, και να ενισχύσουν την κυριαρχία της ΕΕ σε στρατηγικούς τομείς, για την ευημερία των μελλοντικών γενεών και με γνώμονα τη δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών. Θα πρέπει να συνεχίσουν την πορεία προς την κοινωνικά δίκαιη, πράσινη, γαλάζια και ψηφιακή μετάβαση και καινοτομία, διασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ποιοτικές θέσεις εργασίας και ανθεκτικότητα στο ευρωπαϊκό εγχείρημα.

— Τάσσεται υπέρ της άντλησης διδαγμάτων από το Next Generation EU και υπέρ της υιοθέτησης των υφιστάμενων προτάσεων και δεσμεύσεων σχετικά με νέους ιδίους πόρους για τον προϋπολογισμό της ΕΕ, με ένα επενδυτικό εργαλείο της ΕΕ που θα μπορούσε να επιτρέψει σε ορισμένες κρίσιμες και στρατηγικές τεχνολογίες, κατά περίπτωση, να υπαχθούν στη δημόσια διακυβέρνηση, προστατεύοντας παράλληλα όλους τους επενδυτές, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα.

— Συνιστά την προώθηση του ευρωπαϊκού μοντέλου κοινωνικής οικονομίας της αγοράς με τους εξής τρόπους: στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας· επένδυση σε ποιοτική εκπαίδευση, κατάρτιση και δεξιότητες· διασφάλιση του δικαιώματος στη διά βίου μάθηση, συμπεριλαμβανομένης της επανειδίκευσης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων· προώθηση επαγγελματικών προσόντων υψηλής ποιότητας· δημιουργία βιώσιμων και ποιοτικών θέσεων εργασίας, μεταξύ άλλων σε νέες μορφές εργασίας· προώθηση της συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης· και εξασφάλιση αποτελεσματικής πρόσβασης σε ποιοτική κατάρτιση για όλους.

— Συνιστά να ενισχυθούν οι ισχύοντες κανόνες της ενιαίας αγοράς προκειμένου να δημιουργηθεί μια νέα δυναμική για την άρση των εμποδίων στη διασυνοριακή κινητικότητα προσώπων, αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων και δεδομένων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια οι ισότιμοι όροι ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά έχουν αποδυναμωθεί λόγω εξαιρέσεων που σχετίζονται με την κρίση και λόγω της επιβράδυνσης στην άρση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία.

— Υποστηρίζει τη δημιουργία και την ανάπτυξη ΜΜΕ, με το να καταστεί πραγματικότητα η αρχή «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις», να δοθεί ένα σταθερό νομοθετικό πλαίσιο, να εξορθολογιστούν οι διοικητικές διαδικασίες για τη στήριξη των ΜΜΕ, να εξασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά και να δοθεί στις ΜΜΕ πρόσβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε προσιτές τιμές.

— Ζητεί μια ισχυρή ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική που θα συμπληρώνει τον στόχο του 2040 για μείωση των εκπομπών $CO_2$ κατά 90 % και θα διατηρεί θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας στην Ευρώπη. Απαιτείται, επομένως, επειγόντως ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης, όπως η προτεινόμενη καθαρή βιομηχανική συμφωνία, στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ, ως στρατηγική προτεραιότητα για την αναβάθμιση και τη διασφάλιση της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας της ΕΕ.

— Συνιστά να ληφθούν μέτρα για την αναζωογόνηση του γεωργικού τομέα της ΕΕ και για την προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης, με το να καταστεί ο εν λόγω τομέας ελκυστικότερος για τους νέους γεωργούς, για τις οικογενειακές γεωργικές επιχειρήσεις και για μικρομεσαίες γεωργικές επιχειρήσεις, ώστε να αποφευχθεί κατ' αυτόν τον τρόπο η εγκατάλειψη της υπαίθρου. Οι εν λόγω γεωργοί θα πρέπει να υποστηρίζονται από μια επαρκώς χρηματοδοτούμενη κοινή γεωργική πολιτική για την περίοδο μετά το 2027, η οποία θα προστατεύει την ευρωπαϊκή παραγωγή τροφίμων και θα διασφαλίζει την ανθεκτικότητά της. Η γεωργία και οι δυναμικές αγροτικές κοινότητες θα είναι βιώσιμες μόνον εφόσον οι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανάγκες καλύπτονται με ισορροπημένο τρόπο.

— Τάσσεται υπέρ της ανάπτυξης μιας ισχυρής κοινωνικής οικονομίας με την εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου Κοινωνικής Οικονομίας για ενίσχυση των κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών και του δημόσιου οφέλους. Βλ. τον χάρτη πορείας της Λιέγης για την κοινωνική οικονομία στην ΕΕ.

— Αναγνωρίζει την κλιματική κρίση ως αλλαγή προτύπου: είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η εφαρμογή των πράσινων, κοινωνικών και γαλάζιων συμφωνιών και των σχετικών προγραμμάτων της ΕΕ ως διασυνδεδεμένων τομέων πολιτικής. Πρέπει να ληφθούν μέτρα σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για την πρόβλεψη των συνεπειών —και τη μέτρηση του κόστους— της κλιματικής αλλαγής (από πλημμύρες, χαμηλή φυτική παραγωγή, ξηρασία κ.λπ.). Αναγνώριση των πολιτών ως ενεργών συμμετεχόντων και του ρόλου τους ως παραγωγών-καταναλωτών ενέργειας που διευκολύνονται στην κλιματική μετάβαση.

— Τάσσεται υπέρ της διασφάλισης μιας δίκαιης και ισότιμης μετάβασης για όλους: προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου πολιτικής για τη δίκαιη μετάβαση, ώστε να καταστεί δυνατή η μετάβαση σε μια βιώσιμη και απαλλαγμένη από ανθρακούχες εκπομπές οικονομία· και διασφάλιση ότι οι μετασχηματισμοί αυτοί ωφελούν τον ευρύτερο πληθυσμό, δεν αφήνουν κανέναν στο περιθώριο και βασίζονται στη συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι το πλαίσιο πολιτικής για τη δίκαιη μετάβαση θα πρέπει να συνοδεύεται από ενωσιακές πολιτικές που θα επιτρέψουν στις επιχειρήσεις να καταστούν ανταγωνιστικές με δίκαιο τρόπο, βιώσιμες, ισχυρότερες και ανθεκτικότερες, καθώς και να διαδραματίσουν —μέσω του κοινωνικού διαλόγου—τον ρόλο τους στη διασφάλιση μιας δίκαιης μετάβασης με επίκεντρο τον άνθρωπο, η οποία θα ανταποκρίνεται στις τοπικές συνθήκες, θα προστατεύει τη φύση και το περιβάλλον, αλλά και θα αξιοποιεί τυχόν ευκαιρίες.

— Επικροτεί την απόφαση να διατεθούν 86 δισ. ευρώ στο Κοινωνικό Ταμείο της ΕΕ για το Κλίμα για την περίοδο 2026-2032. Θα πρέπει επίσης να διατεθεί πρόσθετη χρηματοδότηση μέσω του Ταμείου της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, του Ταμείου Συνοχής, του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης, ιδίως των επιπτώσεων στους πλέον ευάλωτους.

— Τονίζει τη σημασία της διαβούλευσης με τους εργαζομένους για τη στήριξη της μετασχηματιστικής διάστασης της στρατηγικής της ΕΕ για την ασφάλεια και τη βιωσιμότητα, με πρόβλεψη και του αντικτύπου των ρηξικέλευθων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη. Προς επίτευξη δίκαιης μετάβασης στον κόσμο της εργασίας, θα πρέπει να υπάρχουν αποτελεσματικοί μηχανισμοί διαβούλευσης και κατάλληλο πλαίσιο για τους κοινωνικούς εταίρους σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών συμβάσεων, σε συνδυασμό με αποτελεσματικό διάλογο των πολιτών με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη·

— Φρονεί ότι είναι επιτακτική ανάγκη να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για την ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής, ολοκληρωμένης Ένωσης Κεφαλαιαγορών και μιας πλήρως ανεπτυγμένης Τραπεζικής Ένωσης, στις οποίες θα μετέχουν όλα τα κράτη μέλη, για περαιτέρω εναρμόνιση και για άρση των διασυνοριακών εμποδίων, με παράλληλη διασφάλιση της ορθής ρύθμισης και εποπτείας, με στόχο τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, την προστασία των καταναλωτών, των επενδυτών και των αποταμιευτών, καθώς και την επίτευξη μιας υγιούς ενιαίας αγοράς.

7. **Η κοινωνική διάσταση της ασφάλειας: απασχόληση, δεξιότητες και δίκαιη μετάβαση**

7.1. Στη δήλωση της La Hulpe, της 16ης Απριλίου 2024, η οποία υιοθετήθηκε κατά τη διάρκεια της βελγικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ, τονίζεται ότι σε καιρούς πολλαπλών προκλήσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει, σήμερα περισσότερο από ποτέ, να τηρήσει τις βασικές της αξίες της για ισότητα και κοινωνική πρόοδο, άποψη την οποία ενστερνίζεται ένθερμα η ΕΟΚΕ ([2]).

7.2. Στο πλαίσιο της κλιματικής και της δημογραφικής αλλαγής, της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης και των παγκόσμιων οικονομικών προκλήσεων και των προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας, η κοινωνική διάσταση της ΕΕ θα πρέπει να προσανατολίζει το θεματολόγιο για την ασφάλεια προς μια άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και την πλήρη απασχόληση, με στόχο την ανοδική σύγκλιση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας.

7.3. Οι επενδύσεις στην ασφάλεια και την άμυνα είναι αναποτελεσματικές όταν η κοινωνία είναι διχασμένη. Η κοινωνική διάσταση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του θεματολογίου για την ασφάλεια. Παραμένοντας προσηλωμένο στην Ατζέντα του 2030 των Ηνωμένων Εθνών ως γενικό πλαίσιο πολιτικής, το οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο της ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίζει ότι τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς, που εδράζονται σε ένα ενιαίο νόμισμα, ωφελούν όλους με δίκαιο και ισορροπημένο τρόπο.

7.4. Καθώς αρχίζει η νέα νομοθετική περίοδος, η ΕΕ καλείται να αντιμετωπίσει επείγουσες προκλήσεις στον κοινωνικό τομέα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί προτεραιότητα την αντιμετώπιση των προκλήσεων εκείνων που υπονομεύουν τις διάφορες πτυχές του θεματολογίου για την ασφάλεια και εκείνων που μας αφορούν ταυτόχρονα όλους.

7.5. Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των ηλικιακών ομάδων, με τα παιδιά και τους ηλικιωμένους να πλήττονται περισσότερο. Η ενεργειακή φτώχεια έχει αυξηθεί λόγω της κρίσης του κόστους ζωής, η οποία οδηγεί επίσης σε απώλεια οικονομικά προσιτής στέγασης. Η φτώχεια των εργαζομένων αυξήθηκε στις χώρες όπου οι μισθοί δεν έχουν προσαρμοστεί στον πληθωρισμό, λόγω της απώλειας αγοραστικής δύναμης. Τούτο επιδεινώνει τις ανισότητες μεταξύ των ανθρώπων και αυξάνει τον διχασμό της κοινωνίας.

7.6. Ο πράσινος και ο ψηφιακός μετασχηματισμός δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και απαιτούν νέες δεξιότητες, αλλά δημιουργούν αβεβαιότητα στους εργαζομένους, οι οποίοι πρέπει να ανταποκριθούν σε αυτές τις νέες απαιτήσεις. Ο κοινωνικός διάλογος, ο οποίος θα μπορούσε να βοηθήσει τους εργαζομένους και τις επιχειρήσεις να προβλέπουν τις αλλαγές, είναι αδύναμος σε ορισμένα κράτη μέλη λόγω της χαμηλής κάλυψης των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Η έλλειψη εργατικού δυναμικού οφείλεται στα ακόλουθα: δημογραφική εξέλιξη· έλλειψη ελκυστικότητας ορισμένων οικονομικών τομέων, μεταξύ άλλων λόγω των κακών συνθηκών εργασίας· τεχνολογικοί μετασχηματισμοί, νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται από τον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό· και έλλειψη δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού που να σχετίζονται με την αγορά εργασίας.

7.7. Οι περιφερειακές ανισότητες ανακύπτουν μεταξύ του πυρήνα και της περιφέρειας της ενιαίας αγοράς, καθώς και μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Τα κενά αυτά μπορούν να επιδεινωθούν από την αποκλίνουσα δυναμική των μισθών. Οι αγροτικές περιοχές είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική και κοινωνική συνοχή, τη γεωργία και τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων.

7.8. Η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, ιδίως όσον αφορά τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες. Η χρήση των βέλτιστων τεχνολογιών μπορεί να συμβάλει στη λήψη προληπτικών μέτρων για τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος.

7.9. Η ανεργία και ο αποκλεισμός των γυναικών έχει ανέλθει σε υψηλότατα επίπεδα σε ορισμένες χώρες. Έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τις ίσες ευκαιρίες μεταξύ ανδρών και γυναικών, αλλά η κατάσταση εξακολουθεί να μην είναι διόλου ικανοποιητική όσον αφορά τις ιεραρχικά ανώτερες θέσεις. Εξακολουθούν να υφίστανται δυσμενείς διακρίσεις παρά το ενωσιακό νομικό πλαίσιο, τούτο δε επηρεάζει συγκεκριμένες ομάδες, όπως τους νέους, τα άτομα με αναπηρία, τους εργαζομένους που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και τις κοινότητες ΛΟΑΤΚΙ+. Ο γηράσκων πληθυσμός απαιτεί οικονομικά προσιτές υπηρεσίες φροντίδας προκειμένου να ζει με αξιοπρέπεια.

7.10. Εφόσον σχεδιαστούν προσηκόντως, οι πολιτικές κοινωνικών επενδύσεων μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη, την παραγωγικότητα και τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανταγωνιστικότητα, που είναι καίριας σημασίας για τη διατήρηση καλών θέσεων εργασίας στην Ευρώπη ([3]) και αποτελούν μέρος των λύσεων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που περιγράφονται ανωτέρω. Η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και πολιτικών στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ) θα πρέπει να συνεχίσει να πραγματοποιείται από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της ως κοινή πολιτική δέσμευση.

([2]) ΕΕ C, C/2024/4056, 12.7.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/4056/oj?locale=el.

([3]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής — Τόνωση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων (ΕΕ C, C/2024/3378, 31.5.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/3378/oj?locale=el) και Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (α) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών 30 χρόνια ενιαίας αγοράς [COM(2023) 162 final] (β) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030 (ΕΕ C, C/2024/4056, 12.7.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/4056/oj?locale=el).

7.11. Όσον αφορά τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, τα διάφορα ενωσιακά μέσα θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση των προαναφερθεισών προκλήσεων, προκειμένου να δημιουργηθεί μια συνεκτική κοινωνία που θα εξασφαλίζει υψηλότερο επίπεδο ασφάλειας για την ΕΕ, τους πολίτες της και την οικονομία της.

7.12. Οι κοινωνικές πολιτικές θα πρέπει να υποστηρίζονται από την καλύτερη χρήση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+), τα οποία συμπληρώνονται από εθνικά χρηματοδοτούμενες και ιδιωτικές πρωτοβουλίες συγχρηματοδότησης. Μια ολιστική, συντονισμένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας. Τούτο θα μπορούσε να περιλαμβάνει έναν προϋπολογισμό της ΕΕ που θα ανταποκρίνεται καλύτερα στις κοινωνικές απαιτήσεις και θα εκτελείται μέσω του μεταρρυθμισμένου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με μια υγιή οικονομική, κοινωνική και δημοσιονομική πολιτική.

7.13. Επιπλέον, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και οι κοινωνικές πολιτικές παρέχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τα κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα. Το κοινωνικό μας μοντέλο είναι αυτό που καθιστά την ΕΕ μοναδική και τη διακρίνει θετικά από τους ανταγωνιστές της. Ο Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων αποσκοπεί στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και στην αποτελεσματική καταπολέμηση της φτώχειας, επιβεβαιώνοντας ότι τα κοινωνικά δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των πολιτικών της ΕΕ και ότι υπάρχει σαφής σύνδεση μεταξύ του πυλώνα και άλλων ενωσιακών μέσων που σχετίζονται με κοινωνικές δαπάνες. Η ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ του πυλώνα και της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα είναι ζωτικής σημασίας για την παρακολούθηση της προόδου και τη διασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης και εφαρμογής των κοινωνικών πολιτικών.

7.14. Οι αναθεωρημένοι κανόνες για τη μεταρρύθμιση της οικονομικής διακυβέρνησης πρέπει να στηρίζουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη και τις δημόσιες επενδύσεις, καθώς και να αυξάνουν την ανάληψη ευθύνης για τα σχέδια σε εθνικό επίπεδο. Οι κανόνες αυτοί δεν θα πρέπει να αποβαίνουν εις βάρος των δημόσιων δαπανών σε βασικές υπηρεσίες, όπως τα συστήματα υγείας, η εκπαίδευση και η δικαιοσύνη, επηρεάζοντας την ποιότητα και τη συμπεριληπτικότητά τους. Για την αντιμετώπιση τυχόν δυσμενών επιπτώσεων, τα δημοσιονομικά περιθώρια της ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας για τη σταθεροποίηση των κοινωνικών δαπανών και την ενίσχυση των επενδύσεων. Οι χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ επενδύσεις θα πρέπει επίσης να χρηματοδοτούν ευρωπαϊκά δημόσια αγαθά, ορισμένα από τα οποία έχουν ήδη προσδιοριστεί. Οι καλά σχεδιασμένες κοινωνικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις μπορούν να αποφέρουν σημαντικά οφέλη στην οικονομική ανάπτυξη μέσω του αντικτύπου τους στους ανθρώπους και στην παραγωγικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της ικανότητας καινοτομίας, της απορρόφησης νέων τεχνολογιών και των ευκαιριών απασχόλησης. Παράλληλα, οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει να επανεξετάσουν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας τους και να διασφαλίσουν ότι αυτά διαθέτουν επαρκείς πόρους σε τομείς όπου η κοινωνική στήριξη είναι περισσότερο αναγκαία. Οι κοινωνικές υποδομές και τα κοινωνικά δίκτυα, ιδίως εκείνα που σχετίζονται με την κοινωνική προστασία, χρήζουν κατάλληλης χρηματοδότησης.

7.15. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ζωτικής σημασίας οι κυβερνήσεις να λάβουν σαφή θέση όσον αφορά τον συντονισμό των εθνικών φορολογικών συστημάτων για να σταματήσουν τη διάβρωση της φορολογικής βάσης, να καταπολεμήσουν το φορολογικό ντάμπινγκ και τη φοροαποφυγή και να αξιοποιήσουν πλήρως τα αυξημένα φορολογικά έσοδα για την τόνωση των ιδίων πόρων της ΕΕ που προορίζονται για οικονομικές επενδύσεις και για την κοινωνική και εδαφική συνοχή.

7.16. Ο κοινωνικός διάλογος σε όλα τα επίπεδα μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της παραγωγικότητας, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις παγκόσμιες αγορές, συμβάλλοντας παράλληλα στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της ευημερίας των εργαζομένων. Η εξασφάλιση μεγαλύτερης κάλυψης για τον εύρυθμα λειτουργούντα κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση τόσο για τους κοινωνικούς εταίρους όσο και για τα κράτη μέλη.

7.17. Η ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών είναι υψίστης σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι άνθρωποι διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη διαχείριση των τρεχουσών σημαντικών μεταβάσεων. Ο κοινωνικός διάλογος ανοίγει τον δρόμο για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, σε συνδυασμό με το δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση και την ενίσχυση της συμμετοχής σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Τέτοια μέσα είναι απαραίτητα για την προσαρμογή του χώρου εργασίας στον αντίκτυπο των νέων τεχνολογιών, της ψηφιοποίησης και της τεχνητής νοημοσύνης, καθώς και για την επικαιροποίηση των συνθηκών εργασίας και των δικαιωμάτων των εργαζομένων, η οποία μπορεί επίσης να περιλαμβάνει την εν εξελίξει συζήτηση στα θεσμικά όργανα της ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα στην αποσύνδεση.

7.18. Η ΕΟΚΕ:

— Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί την εφαρμογή όλων των υφιστάμενων πρωτοβουλιών και, όπου απαιτείται, να παρουσιάζει νέες νομοθετικές και μη νομοθετικές πρωτοβουλίες.

— Επισημαίνει ότι ο Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων θα πρέπει να συνεχίσει να χρησιμοποιείται για την καθοδήγηση των εργασιών προς βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και των συνθηκών εργασίας, παράλληλα με τις προσπάθειες για υλοποίηση του Σχεδίου δράσης για τον Ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και των στόχων του 2030 για την απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες και τη φτώχεια.

— Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί τις λύσεις που περιλαμβάνονται ήδη στην ενωσιακή και την εθνική νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια, την οργάνωση της εργασίας και τις συνθήκες εργασίας κατά τη διαδικασία προσαρμογής στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, και να διασφαλίζει ότι ακολουθείται ανθρωποκεντρική προσέγγιση (π.χ. αλγοριθμική διαχείριση).

— Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει τα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου και να στηρίξει την επιβολή του κοινωνικού διαλόγου σε εθνικό επίπεδο· σημειώνει ότι το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο στο πλαίσιο αυτό.

— Καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αναγνωρίσουν και να εκτιμήσουν τις ΟΚΠ ως βασικούς παράγοντες στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της δίκαιης μετάβασης. Μέσω των αλληλεπιδράσεών τους με τις τοπικές κυβερνήσεις και της ικανότητάς τους να μεταφέρουν το θέμα από τον πολιτικό στίβο απευθείας στην κοινότητα, συμβάλλουν στη στήριξη των πλέον ευάλωτων και εκείνων που είναι λιγότερο σε θέση να προσαρμοστούν στην αλλαγή.

— Καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ, να εξετάσουν κατάλληλα χρηματοδοτικά μέσα για μελλοντοστρεφείς κοινωνικές επενδύσεις που να συνδέονται με την ανάγκη να διασφαλίζεται η παροχή ευρωπαϊκών δημόσιων αγαθών: ασφάλειας (π.χ. στα συστήματα τροφίμων, το νερό, τον ενεργειακό εφοδιασμό και διανομή, την έρευνα και καινοτομία, την πρόσβαση σε πληροφορίες και τις στρατηγικές υποδομές), υγείας, εκπαίδευσης και ευημερίας.

— Καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αξιολογήσουν την ανάγκη για ένα χρηματοδοτικό μέσο που θα βασίζεται στην εμπειρία του προγράμματος SURE, με σκοπό τη σταθεροποίηση των κοινωνικών δαπανών των κρατών μελών σε περίπτωση εξωτερικών οικονομικών κλυδωνισμών.

— Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθήσει και να αξιολογήσει τη στρατηγική για την ισότητα των φύλων, η οποία θα λήξει το 2025, και να ξεκινήσει αμελλητί τις εργασίες για μια νέα στρατηγική.

— Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει τα αποτελέσματα των άλλων στρατηγικών για την ισότητα και να αναλάβει κατάλληλη δράση για να συνεχίσει να οικοδομεί μια Ένωση ισότητας· τούτο θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη σύσταση μιας Γενικής Διεύθυνσης Ισότητας εντός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

— Ζητεί να βελτιωθούν οι Εγγυήσεις για τη Νεολαία και παρόμοια προγράμματα, όπως η πρωτοβουλία ALMA («Aim, Learn, Master, Achieve» [στοχεύω, μαθαίνω, κατακτώ, επιτυγχάνω]), που προσφέρουν ευκαιρίες εργασίας σε νέους, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΕΑΚ), και να ληφθούν μέτρα για την ενίσχυση άλλων προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της μακροχρόνιας ανεργίας. Απαιτείται αξιολόγηση της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά με στόχο την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της.

— Καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να σχεδιάσουν στοχευμένα μέτρα για την αύξηση του εργατικού δυναμικού προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι δημογραφικές προκλήσεις, με στόχο την επίτευξη σταθερής απασχόλησης που θα στηρίζεται από ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας και τον κοινωνικό διάλογο. Η ΕΟΚΕ θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρωτοβουλία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την απαγόρευση της μη αμειβόμενης και εικονικής πρακτικής άσκησης.

— Ζητεί στρατηγικές για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία που θα αποσκοπούν στη διασφάλιση της εξάλειψης των θανάτων κατά την εργασία και των εργατικών ατυχημάτων και στην ενίσχυση της καταπολέμησης των επαγγελματικών ασθενειών. Τα μέτρα πρόληψης θα πρέπει να ενισχυθούν με τη χρήση νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης. Οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει επίσης να εξετάζουν τους πιθανούς κινδύνους που απορρέουν από τις ψηφιακές και δημογραφικές αλλαγές στον χώρο εργασίας, σε συνδυασμό με την προστασία των εργαζομένων από την έκθεση σε παθογόνους ή επικίνδυνους παράγοντες και ψυχοκοινωνικούς κινδύνους.

— Καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ορθά την οδηγία για τον επαρκή κατώτατο μισθό, η οποία έχει επίσης ως στόχο την κινητοποίηση του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, σε όλα τα επίπεδα. Αυτό θα συμβάλει στη στήριξη των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, στην πρόβλεψη των αλλαγών που προκαλούνται από την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, οι οποίες αποτελούν πρόκληση για τους κοινωνικούς εταίρους σε πολλές χώρες όσον αφορά την κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

— Αναγνωρίζει την έκκληση της εκδήλωσης «Η δική σου Ευρώπη, η δική σου φωνή!» ([4]) για εισαγωγή ειδικών φορολογικών κατευθυντήριων γραμμών για αγαθά και υπηρεσίες που έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο κλίμα, όπως τα είδη πολυτελείας. Τα έσοδα που προκύπτουν από αυτούς τους φόρους θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση φιλικών προς το κλίμα πρωτοβουλιών και μέτρων, με στήριξη της δέσμευσης της ΕΕ για μια βιώσιμη και πράσινη οικονομία.

## 8. **Διασφάλιση υγείας και αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης: μια ισχυρή κοινωνική διάσταση**

8.1. Ο απόηχος της νόσου COVID-19, η ενεργειακή κρίση που προκλήθηκε από την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και ο επακόλουθος υψηλός πληθωρισμός προκαλούν ανησυχία σε πολλούς ανθρώπους. Τα ποσοστά φτώχειας παρουσιάζουν πτωτική τάση σε ορισμένες χώρες, αλλά σε άλλες, ιδίως στις απομακρυσμένες περιοχές, η απόλυτη φτώχεια έχει αυξηθεί στους ηλικιωμένους και τις γυναίκες. Πρέπει να καταβληθούν πολύ περισσότερες προσπάθειες ούτως ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της Ευρώπης για την έξοδο 25 εκατομμυρίων ανθρώπων από τη φτώχεια έως το 2030, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της συστημικής φτώχειας, της παιδικής φτώχειας και της φτώχειας των εργαζομένων.

([4]) Η πρωτοβουλία «Η δική σου Ευρώπη, η δική σου φωνή!» είναι μια ετήσια εκδήλωση για τη νεολαία στην ΕΟΚΕ. Πέντε βασικές συστάσεις της εκδήλωσης «Η δική σου Ευρώπη, η δική σου φωνή!» του 2024, οι οποίες διατυπώθηκαν και ψηφίστηκαν από εκπροσώπους της νεολαίας, παρουσιάζονται στη συνοπτική έκθεση.

8.2. Προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τις τρέχουσες και τις μελλοντικές κοινωνικές προκλήσεις, με βάση την Ατζέντα του 2030 των Ηνωμένων Εθνών, χρειαζόμαστε ένα ανανεωμένο κοινωνικό συμβόλαιο για την Ευρώπη, ώστε να διασφαλιστούν τα κοινωνικά δικαιώματα, η ισότητα των φύλων και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας, με παράλληλη καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και ενίσχυση της ανοδικής σύγκλισης στην ΕΕ ([5]).

8.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές, τα προγράμματα και τις στρατηγικές της ΕΕ. Τούτο περιλαμβάνει τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση, την απασχόληση και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Θα πρέπει να σχεδιαστούν πολιτικές για την άρση των εμποδίων και την προώθηση της πλήρους ένταξης των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας, ώστε να υπάρξει συμβολή σε μια πιο δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ΕΕ.

8.4. Η δημογραφική αλλαγή, με χαμηλά ποσοστά γεννήσεων και γήρανση του πληθυσμού, θα αυξήσει τη ζήτηση για υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικές υπηρεσίες στην Ευρώπη, οι οποίες πρέπει να είναι προσβάσιμες σε όλους. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας πρέπει να καταστούν βιώσιμα, ώστε να μπορούν να αποφέρουν οφέλη και στις μελλοντικές γενιές. Πρέπει να επενδύονται πόροι σε δομές εξειδίκευσης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και στη διασφάλιση της ύπαρξης αποτελεσματικών δημόσιων υπηρεσιών και διοικήσεων με επαρκές, αιτιολογημένο, επαρκώς αμειβόμενο και καταρτισμένο προσωπικό σε όλα τα επίπεδα.

8.5. Η οικονομικά προσιτή, αξιοπρεπής και βιώσιμη στέγαση για όλους αναγνωρίστηκε στη δήλωση της Λιέγης της βελγικής Προεδρίας του Συμβουλίου. Η ΕΟΚΕ ζητεί μια ενωσιακή πλατφόρμα για τη στήριξη των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών εταιρικών σχέσεων με στόχο τον τερματισμό του αποκλεισμού από τη στέγαση.

8.6. Η Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας αποσκοπεί στη διασφάλιση οικονομικά προσιτής, προσβάσιμης, καλής ποιότητας, προληπτικής και θεραπευτικής υγειονομικής περίθαλψης. Η Ένωση Υγείας συστάθηκε στον απόηχο της πανδημίας COVID-19 και περιλαμβάνει την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων, μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ψυχική υγεία, την καταπολέμηση του καρκίνου, καθώς και τη στρατηγική αυτονομία και τη μεταρρύθμιση της φαρμακευτικής νομοθεσίας. Το στρατηγικό θεματολόγιο της ΕΕ για την περίοδο 2024-2029 πρέπει να επικεντρωθεί στην υγεία, αξιοποιώντας τόσο την πρόοδο που έχει σημειωθεί στο πλαίσιο της προηγούμενης εντολής όσο και στην περαιτέρω επέκταση, μεταξύ άλλων δίνοντας προτεραιότητα στις σπάνιες νόσους και τις συνέπειές τους, ενισχύοντας τη συνεργασία για την αντιμετώπιση του κατακερματισμού εντός των εθνικών συστημάτων υγείας και των ανισοτήτων μεταξύ τους.

8.7. Η ΕΟΚΕ:

— Ζητεί την ανάληψη δράσης σχετικά με τους ΣΒΑ και μια ολοκληρωμένη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει συντονισμένες προσπάθειες σε όλα τα κράτη μέλη για τη μείωση της φτώχειας. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να αντιμετωπίζει τόσο τις άμεσες ανάγκες όσο και τα συστημικά ζητήματα, όπως η εισοδηματική ανισότητα και η έλλειψη πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες. Θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και να ενσωματώσει τις βέλτιστες πρακτικές των κρατών μελών για τη διασφάλιση αποτελεσματικής και βιώσιμης μείωσης της φτώχειας σε ολόκληρη την ΕΕ.

— Τάσσεται υπέρ του διορισμού Επιτρόπου αρμόδιου για τη στέγαση, με ειδικό χαρτοφυλάκιο και κατάλληλη Γενική Διεύθυνση, και υπέρ της υιοθέτησης μιας ολιστικής προσέγγισης με τη μορφή ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την κοινωνική στέγαση για την αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης. Το εν λόγω σχέδιο δράσης θα πρέπει να κινητοποιεί χρηματοδότηση στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ και να παρέχει οικονομικά προσιτή, αξιοπρεπή και βιώσιμη στέγαση για όλους. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση ότι οι στεγαστικές πολιτικές ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων, των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος.

— Τονίζει ότι ο ενεργειακός εφοδιασμός συγκαταλέγεται στις υπηρεσίες κοινής ωφελείας. Το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ θα πρέπει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για έναν φιλικό προς το περιβάλλον, οικονομικά προσιτό, προσβάσιμο και αξιόπιστο ενεργειακό εφοδιασμό, όπως αναφέρεται στην Ενεργειακή Ένωση.

— Ζητεί η στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, μαζί με το ισχυρό θεματολόγιο για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, να εφαρμοστούν από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της νέας θητείας. Η Επιτροπή θα πρέπει, επομένως, να καταρτίσει σχέδιο δράσης με πρωτοβουλίες για πολιτικές, προγράμματα και νομοθετικό έργο. Το εν λόγω σχέδιο δράσης θα πρέπει να επιδιώκει τη διασφάλιση της ένταξης και της ίσης μεταχείρισης των ατόμων με αναπηρία, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

— Ζητεί μια προσέγγιση «Μία υγεία» για τη διασφάλιση της ευζωίας των πολιτών και τη διασφάλιση της πρόσβασης σε νερό, της επισιτιστικής ασφάλειας και κυριαρχίας, καθώς και της πρόσβασης σε βιώσιμη υγειονομική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες ως δημόσια αγαθά.

([5]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής — Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο – Έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών 2023 – — Η βιωσιμότητα και η ευημερία των ανθρώπων στο επίκεντρο της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της Ευρώπης (ΕΕ C, C/2024/4057, 12.7.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/4057/oj?locale=el).

— Αναγνωρίζει τον ρόλο που διαδραματίζουν τα ελεύθερα επαγγέλματα, οι ΜΜΕ, άλλα ενδιαφερόμενα μέρη και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για να καταστούν οι τοπικές κοινότητες πιο ανθεκτικές, δίκαιες, υγιείς, βιώσιμες και κοινωνικά δίκαιες· τονίζει ότι η ενεργός διατήρηση του περιβάλλοντος είναι ζωτικής σημασίας για ένα βιώσιμο μέλλον.

— Επισημαίνει ότι η πολιτική για την υγεία δεν είναι κενό γράμμα· αντιθέτως, αποτελεί κρίσιμο τομέα για την οικονομία της ΕΕ, παράλληλα με την ενέργεια, την επισιτιστική ασφάλεια και την τεχνολογία. Η υγειονομική περίθαλψη θα πρέπει επομένως να αποτιμάται ως δημόσια κοινωνική επένδυση και να μην εκλαμβάνεται ως κόστος. Απαιτούνται προσπάθειες για την ενίσχυση των επενδύσεων τόσο στην πρόληψη όσο και στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της υγειονομικής περίθαλψης σύμφωνα με την έννοια του «δικαιώματος στην υγεία», στο οποίο δόθηκε προτεραιότητα κατά τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης.

— Καλεί την ΕΕ να αναλάβει επείγουσα δράση για την υλοποίηση μιας πλήρως ανεπτυγμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας και να επενδύσει επισταμένα σε συνεργατικά έργα ιατρικής έρευνας, όπως συνέβη για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19· παροτρύνει την ΕΕ να καταρτίσει ένα σχέδιο δράσης για τις σπάνιες νόσους και να αναγνωρίσει ότι οι πολίτες έχουν δικαίωμα σε ποιοτική, οικονομικά προσιτή και προσβάσιμη υγειονομική περίθαλψη, όπερ θα αποτυπωθεί σε μια ευρωπαϊκή εγγύηση υγείας.

— Υπογραμμίζει την ανάγκη αλλαγής προτύπου που θα αναγνωρίζει την αξία της φροντίδας στις κοινωνίες μας με βάση την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα· ζητεί την υιοθέτηση μιας ευρωπαϊκής εγγύησης για τη φροντίδα, η οποία θα διασφαλίζει την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας περίθαλψη για όλους όσοι τη χρειάζονται. Η εγγύηση θα πρέπει να ενδυναμώνει όσους χρήζουν φροντίδας, στηρίζοντας παράλληλα τους φροντιστές τους, συμπεριλαμβανομένης της ελάφρυνσης των γυναικών από το βάρος μη αμειβόμενων ευθυνών φροντίδας.

— Ζητεί επίσης συμπληρωματική χρηματοδότηση από την ΕΕ για τη στήριξη των κρατών μελών, καθώς επεκτείνουν και ενισχύουν τις υπηρεσίες φροντίδας και βελτιώνουν την κάλυψη. Οι επενδύσεις στην οικονομία της φροντίδας είναι απαραίτητες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους, ιδίως για όσους είναι πιο ευάλωτοι.

— Αναγνωρίζει την αξία της φροντίδας και της παροχής φροντίδας στην κοινωνία μας, καθώς και το δυναμικό της οικονομίας της φροντίδας για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας για το προσωπικό φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων των οικιακών βοηθών. Πρέπει να ληφθούν μέτρα για την προσέλκυση νέων εργαζομένων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και για την επένδυση σε ένα εκπαιδευμένο, εξειδικευμένο, ισορροπημένο ως προς το φύλο και με κίνητρα εργατικό δυναμικό, το οποίο θα χαίρει υψηλής κοινωνικής υπόληψης και θα αμείβεται επαρκώς. Τα μέτρα αυτά θα είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση ανθεκτικής και ποιοτικής υγειονομικής περίθαλψης στα κράτη μέλη.

— Τονίζει την ανάγκη μετάβασης προς μια στρατηγική που θα βασίζεται στην αξιοπρεπή γήρανση και στην αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, ζητεί δε μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τους ηλικιωμένους.

— Αναγνωρίζει την έκκληση της εκδήλωσης «Η δική σου Ευρώπη, η δική σου φωνή!» για μια τυποποιημένη κοινή στρατηγική για τα σεξουαλικά δικαιώματα και το δικαίωμα αναπαραγωγής σε ολόκληρη την ΕΕ. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να εγγυάται την πρόσβαση σε ολοκληρωμένες υπηρεσίες σεξουαλικής υγείας και υπηρεσίες αναπαραγωγής για όλους, προωθώντας την ισότητα των φύλων και διαφυλάσσοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα.

## 9. **Συμμετοχή των πολιτών, ισχυρός χώρος για την κοινωνία των πολιτών και ουσιαστικός διάλογος με τους πολίτες**

9.1. Η συμμετοχή αποτελεί βασική συνιστώσα της ευρωπαϊκής δημοκρατίας, καθώς και προαπαιτούμενο για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και για την κατοχύρωση της νομιμότητας των ενωσιακών πολιτικών στα μάτια των πολιτών. Η έννοια της συμμετοχικής δημοκρατίας κατοχυρώνεται στο άρθρο 11 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ): εκεί ορίζεται ότι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στον δημοκρατικό βίο της Ένωσης και ότι τα θεσμικά όργανα δεσμεύονται να διαβουλεύονται και να λαμβάνουν αποφάσεις όσο το δυνατόν ευρύτερα και με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διαφάνεια.

9.2. Οι πολίτες που συμμετείχαν στη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης αμφισβήτησαν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ και ζήτησαν μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων και την ανάληψη δράσης, ιδίως οσάκις ανακύπτουν επείγουσες παγκόσμιες προκλήσεις.

9.3. Η διασφάλιση ότι οι άνθρωποι όλων των ηλικιών έχουν ευκαιρίες συμμετοχής και συμβολής στην πολιτική ζωή αποτελεί βασική πτυχή της ανάπτυξης τόσο του αισθήματος ευθύνης των πολιτών όσο και της αξιοπιστίας της δημοκρατικής διαδικασίας. Μέσω ενός ισχυρού συστήματος διαρθρωμένης συμμετοχής, οι νέοι μπορούν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση του μέλλοντος της ΕΕ μέσω της καινοτομίας, της δέσμευσης και της αφοσίωσης. Οι ανεξάρτητες, ελεύθερες και αντιπροσωπευτικές ΟΚΠ αποτελούν εγγύηση για τις δημοκρατικές κοινωνίες και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των ενωσιακών πολιτικών. Οι ΟΚΠ διοχετεύουν τη συλλογική δέσμευση: αυτό συμπληρώνει τις μορφές άμεσης συμμετοχής των πολιτών που μεταδίδουν τις απόψεις των ατόμων, αντισταθμίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο κάθε προσπάθεια των κρατών μελών να καταστείλουν τον χώρο της κοινωνίας των πολιτών.

9.4. Οι οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων αποτελούν ουσιαστικό μέρος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών. Ωστόσο, οι αναγνωρισμένοι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν ειδικό ρόλο στη διαμόρφωση οικονομικών, εργασιακών και κοινωνικών πολιτικών που προωθούν την ανοδική σύγκλιση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας σε όλα τα κράτη μέλη. Τούτο θα πρέπει να αναγνωριστεί πλήρως και να υποστηριχθεί στις δομές και τις διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου σε όλα τα επίπεδα, διαφέρει δε από τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών.

9.5. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ανησυχία τις εξελίξεις σε ορισμένα κράτη μέλη που έχουν οδηγήσει σε συρρίκνωση του χώρου για τις ΟΚΠ, μολονότι οι οργανώσεις αυτές διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών και στην αντιμετώπιση της εντεινόμενης λαίλαπας του λαϊκισμού. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να αντιμετωπίζει αυτές τις εξελίξεις μέσω των διαδικασιών του άρθρου 7 και δεσμεύοντας τα ευρωπαϊκά κεφάλαια που προορίζονται για τα κράτη μέλη που δεν σέβονται το κράτος δικαίου, την ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος ή τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι ή το δικαίωμα της έκφρασης, ή που περιορίζουν την ελευθερία του Τύπου και των μέσων ενημέρωσης με στόχο τη χειραγώγηση του δημόσιου λόγου. Οι κοινωνίες που εισάγουν διακρίσεις είναι ασυμβίβαστες με την ΕΕ, η οποία επιδιώκει ισόρροπη οικονομική ευημερία, κοινωνική πρόοδο και συμμετοχικότητα.

9.6. Οι πολίτες ουδέποτε έχουν εκφραστεί με τέτοια έμφαση ως προς τη βούλησή τους. Οι φωνές τους πρέπει να εισακούονται όταν λαμβάνονται αποφάσεις στην ΕΕ, μέσω συμμετοχικών εργαλείων και εργαλείων ηλεκτρονικής δημοκρατίας, όπως η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών, οι ομάδες πολιτών και ο πληθοπορισμός (crowdsourcing) για πολιτικές ιδέες.

9.7. Η Ευρώπη πρέπει να είναι ένας ασφαλής, διασυνοριακός χώρος που θα παρέχει χώρο στην κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των φορέων της κοινωνικής οικονομίας. Ο διαρθρωμένος διάλογος με την κοινωνία των πολιτών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης θα πρέπει να ενθαρρύνεται και να προωθείται σε όλα τα κράτη μέλη.

9.8. Επομένως, θα πρέπει να ενισχυθούν οι μηχανισμοί διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να διασφαλιστεί διαρθρωμένος και ουσιαστικός διάλογος που να συντελεί στην εμπειρογνωμοσύνη των πολιτών. Οι τρέχουσες ad hoc και αποσπασματικές ρυθμίσεις είναι ανεπαρκείς και βασίζονται σε υπερβολικό βαθμό στην καλή θέληση και στις προσωπικές πρωτοβουλίες των εμπλεκόμενων ατόμων και υπηρεσιών.

9.9. Η ΕΟΚΕ, ως η θεσμική φωνή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών εντός της ΕΕ, διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προώθηση ενός ισχυρού χώρου δράσης για την κοινωνία των πολιτών και στη διευκόλυνση του ουσιαστικού διαλόγου με τους πολίτες. Με την εκτεταμένη εμπειρογνωμοσύνη και τη μακροχρόνια εμπειρία της, χρησιμεύει ως ζωτικής σημασίας γέφυρα μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των διαφόρων ΟΚΕ, διασφαλίζοντας ότι η φωνή τους εισακούεται στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής. Η μοναδική της θέση επιτρέπει στην ΕΟΚΕ να προωθεί τη συμμετοχική δημοκρατία και να υποστηρίζει τη συμμετοχή διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών στη διαδικασία χάραξης των ενωσιακών πολιτικών. Παρέχοντας μια πλατφόρμα για την επίτευξη συναίνεσης και για διάλογο, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ανάπτυξη πολιτικών χωρίς αποκλεισμούς που αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες και τις προσδοκίες των πολιτών, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη νομιμότητα και την αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης της ΕΕ.

9.10. Για τους λόγους αυτούς, η ΕΟΚΕ:

— Ζητεί διαρθρωτική στήριξη του ρόλου των ΟΚΠ στην οικοδόμηση ανθεκτικών κοινωνιών μέσω του διαλόγου με τους πολίτες και του κοινωνικού διαλόγου και αναγνωρίζει τον κεντρικό ρόλο των ΟΚΠ στην προώθηση ανθεκτικών, ισότιμων και βιώσιμων κοινωνιών μέσω πρωτοβουλιών σε επίπεδο βάσης. Οι ΟΚΠ δεν πρέπει να αποκλείονται από τις αποφάσεις που αφορούν τις ενωσιακές πολιτικές, το μέλλον της Ευρώπης ή των πολιτών της. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα για τη διατήρηση ανοικτού, διαφανούς και τακτικού διαλόγου με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών ([6]). Πρέπει να εφαρμόζονται πρότυπα στον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών σε όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, προκειμένου να υλοποιηθεί αποτελεσματικά το άρθρο 11 της ΣΕΕ ([7]).

— Καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αναλάβουν ηγετικό ρόλο και να αναπτύξουν μια στρατηγική για την κοινωνία των πολιτών ([8]), με σαφές σχέδιο δράσης. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ζητεί έναν ετήσιο διάλογο με την κοινωνία των πολιτών ή πίνακα αποτελεσμάτων για τον χώρο της κοινωνίας των πολιτών ([9]), ο οποίος θα εξετάζει κατά πόσον έχουν ληφθεί υπόψη οι συνεισφορές των ΟΚΠ κατά τις διαβουλεύσεις. Ο εν λόγω πίνακας αποτελεσμάτων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την εκπόνηση διετούς έκθεσης για τον διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, όπου θα αξιολογούνται ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών και η αποτελεσματικότητα των ΟΚΠ ([10]).

([6]) Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), άρθρο 11 παράγραφος 2.

([7]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ενίσχυση του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και της συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΕΕ: μελλοντική πορεία» (ΕΕ C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj?locale=el) (σημεία 1.6 και 5.4).

([8]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ενίσχυση του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και της συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΕΕ: μελλοντική πορεία» (ΕΕ C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj?locale=el) (σημείο 5.1).

([9]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ενίσχυση του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και της συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΕΕ: μελλοντική πορεία» (ΕΕ C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj?locale=el) (σημείο 1.10).

([10]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ενίσχυση του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και της συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΕΕ: μελλοντική πορεία» (ΕΕ C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj?locale=el) (σημείο 1.10).

— Ζητεί να αναληφθεί δράση για την ενδυνάμωση των νέων ως κινητήριων δυνάμεων ενός πιο βιώσιμου μέλλοντος για την ΕΕ και αναγνωρίζει ότι προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η ψηφιακή μετάβαση και οι δημογραφικές αλλαγές αποτελούν προτεραιότητες και ευκαιρίες για τους νέους ώστε να προωθήσουν την αλλαγή εντός της ΕΕ. Πρέπει να παρασχεθούν χώροι για τη διαρθρωμένη συμμετοχή τους και να δοθεί έμφαση στον τρόπο με τον οποίο η καινοτομία, η δέσμευση και η αφοσίωσή τους μπορούν να διαμορφώσουν το μέλλον της ΕΕ.

— Θεωρεί ότι είναι σημαντικό να αναγνωριστεί και να εκτιμηθεί ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών στην υλοποίηση πολλών βασικών πτυχών της χάραξης πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει αναπόσπαστο ρόλο στη διατήρηση του μοναδικού κοινωνικοοικονομικού μοντέλου της ΕΕ και στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και της συμμετοχικότητας.

— Θεωρεί ότι ο εθελοντισμός πρέπει να αναγνωριστεί και να εορτάζεται ως κρίσιμη έκφραση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά. Πρέπει να ληφθούν μέτρα για να εκτιμηθεί και να υποστηριχθεί ο εθελοντισμός ως μια μορφή δράσης των πολιτών που ενισχύει τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και τη συμμετοχική δημοκρατία, μεταξύ άλλων με την ανακήρυξη του 2025 ως Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντών.

— Αναγνωρίζει το αίτημα της εκδήλωσης «Η δική σου Ευρώπη, η δική σου φωνή!» για περαιτέρω συμμετοχή και εκπροσώπηση των νέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ, καθώς και την καθιέρωση ποσόστωσης για τους νέους στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Αυτό θα διασφαλίσει ότι οι νέοι συμμετέχουν άμεσα στη διαμόρφωση του μέλλοντος της Ευρώπης, προωθώντας μια πιο συμμετοχική και αντιπροσωπευτική δημοκρατική διαδικασία.

— Υποστηρίζει πλήρως τη σύσταση της εκδήλωσης «Η δική σου Ευρώπη, η δική σου φωνή!» για ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προκειμένου να αντιμετωπιστεί και να μετριαστεί η πόλωση και η παραπληροφόρηση. Το πλαίσιο αυτό θα πρέπει να αποσκοπεί στη διασφάλιση δημοκρατικών διαδικασιών, στην προστασία των ανθρώπων από επιβλαβές περιεχόμενο και στη διασφάλιση ενός δίκαιου και ενημερωμένου δημόσιου διαλόγου σε ολόκληρη την ΕΕ.

9.11. Εκτελώντας τα καθήκοντά μας, μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι, κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κοινοβουλευτικής περιόδου των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, όλες οι ΟΚΠ θα είναι σε θέση να κάνουν τη φωνή τους να εισακουστεί και να διαδραματίζουν νόμιμο ρόλο, προς όφελος όλων.

Βρυξέλλες, 18 Σεπτεμβρίου 2024.

*Ο Πρόεδρος*
*της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής*
Oliver RÖPKE